

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет фінансів та цифрових технологій
Кафедра фінансових ринків та технологій

Затверджено
Науково-методичною радою
Університету,
протокол від 20.04.2022р. № 2
Зач. Голова НМР С.А. Супруненко
В.М. Сидоренко

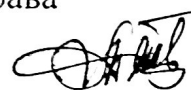
РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Страховання»

для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
(денної та заочної форми навчання)
галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»
Статус дисципліни: обов'язкова

Робоча програма навчальної дисципліни «Страховання» складена на основі освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» першого (бакалаврського) освітнього рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», затвердженої Вченою радою Університету 26.04.2021 року, протокол № 5.

Укладач В.В.Тринчук, к.е.н., доцент, професор кафедри фінансових ринків та технологій
 Л.В.Діденко, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансових ринків

Рецензенти Т.А.Коляда, к.е.н., доцент, кафедри публічних фінансів
 Н.В.Москаленко, к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків та технологій

Гарант освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» М.Д. Бедринець, к.е.н., доцент публічних фінансів

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та схвалено кафедрою фінансових ринків та технологій, протокол від «12» 01 2022 р. № 3.

В.о. завідувача кафедри І.І.Чуницька, д.е.н., професор

Розглянуто і схвалено вченою радою Факультету фінансів та цифрових технологій, протокол від «18» 01 2022 року № 1.

Голова вченої ради Факультету фінансів та цифрових технологій М.В. Рябокінь, к.е.н., доцент

Завідувач сектору науково-методичного забезпечення освітнього процесу С.В.Меднікова

РЕЦЕНЗІЯ

на робочу програму
навчальної дисципліни «Страховання»
для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
денної та заочної форми навчання
тадульства ОУ «Управління та адміністрування»
спеціальність ОУ 2 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

Страховання відіграє надзвичайно важливу роль у функціонуванні економіки будь-якої країни й є одним із дієвих інструментів управління ризиками суб'єктів господарювання. З огляду на це, дисципліна «Страховання» є доволі актуальною, адже сприяє формуванню у здобувачів знань з питань теорії і практики страхування, вмінь та навичок фінансово-економічної роботи у сфері страхування, знання особливостей функціонування страхових організацій тощо.

У робочій програмі висвітлено сутність, принципи, класифікацію та роль страхування; страхові ризики та їх оцінку; питання функціонування страхової організації та страхового ринку в цілому; державного регулювання страхової діяльності; особливостей продуктів особового, майнового та страхування відповідальності; перестраховання та сінстраховання; доходів, витрат та фінансової надійності страховика.

У процесі вивчення дисципліни «Страховання» здобувачі ознайомлюються з лекційним матеріалом, самостійно працюють з опорним конспектом, підручниками, посібниками та періодичними виданнями, законодавчими та інструктивно-нормативними матеріалами, розглядають презентації, розв'язують задачі та ситуаційні вправи (кейс-стаді), вирішують тестові завдання, дають усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, питання щодо страхової термінології, беруть у страхових вікторинах, брейн-рингах та грі «Життєвий капітал» тощо.

Положення програми ґрунтуються на сучасній нормативно-правовій базі, використанні та аналізі набутого вітчизняного й зарубіжного досвіду.

Загалом рецензована робоча програма з дисципліни «Страховання» відзначається логічною структурою, чіткістю визначень та формулювань, значною кількістю різноманітних джерел, зокрема іноземних, ґрунтовністю, а відтак заслуговує на увагу як позиції економічної науки, так і господарської практики, оскільки має незаперечну теоретичну та практичну цінність. Вона відповідає методичним вимогам Державного податкового університету і має всі підстави бути впроваджена у навчальний процес.

Рецензент
к.е.н., доцент

П.В. МОСКАЛЕНКО

РЕЦЕНЗІЯ

на робочу програму
навчальної дисципліни «Страхування»
для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
денної та заочної форми навчання
галузь знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

Програма навчальної дисципліни «Страхування» складена на основі освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів знань з питань теорії і практики страхування, вмінь та навичок фінансово-економічної роботи у сфері страхування, вивчення особливостей функціонування страхових організацій, формування страхових тарифів, що дасть змогу ефективно використовувати страхування як механізм управління ризиками.

Варто відзначити, що дисципліна орієнтована на забезпечення ознайомлення здобувачів освіти із сутністю, функціями, принципами і роллю страхування в управлінні ризиками у суспільстві; застосування інструментарію щодо організації діяльності з управління страховими ризиками; формування у здобувачів освіти теоретичної і методичної бази, що необхідна для подальшого оволодіння практикою страхової діяльності; вироблення у здобувачів освіти уміння працювати зі страховими договорами та аналізувати діяльність страхових компаній.

Опрацювання окремих пунктів програми на семінарських заняттях, а також в самостійному та індивідуальному режимі допоможе здобувачам сформулювати аналітичне мислення сучасного фінансиста, розкрити системні зв'язки у функціонуванні інституту страхування.

До робочої програми додається досить широкий перелік літературних джерел та нормативних актів, які рекомендуються для підготовки до семінарських занять, виконання самостійної та індивідуальної роботи.

Робоча програма з курсу «Страхування» відповідає усім вимогам, що висуваються до аналогічних методичних матеріалів, і може бути впроваджена у навчальний процес.

Рецензент

к.е.н., доцент,
в.о. завідувач кафедри публічних фінансів

Т.А. КОЛЯДА

ЗМІСТ

1. Передмова	5
2. Опис навчальної дисципліни	7
3. Зміст навчальної дисципліни за змістовними модулями	12
4. Критерії оцінювання	20
5. Засоби оцінювання.....	25
6. Форми та перелік питань для поточного та підсумкового контролю	25
7. Рекомендована література	27

Програма навчальної дисципліни «Страховання» складена на основі освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Метою вивчення навчальної дисципліни «Страховання» є формування у здобувачів знань з питань теорії і практики страхування, вмінь та навичок фінансово-економічної роботи у сфері страхування, вивчення особливостей функціонування страхових організацій, формування страхових тарифів, що дасть змогу ефективно використовувати страхування як механізму управління ризиками.

Завдання навчальної дисципліни: ознайомити здобувачів освіти із сутністю, функціями, принципами і роллю страхування в управлінні ризиками в суспільстві, навчити здобувачів освіти застосовувати інструментарій щодо організації діяльності з управління страховими ризиками, дати майбутнім фінансовим фахівцям знання щодо сутності страхового андеррайтингу, страхових продуктів особового страхування, майнового страхування та страхування відповідальності, організації і шляхів розвитку страхового ринку, державного регулювання страхової діяльності, специфіки перестраховання тощо, сформувати у здобувачів освіти теоретичну і методичну базу, що необхідна для подальшого оволодіння практикою страхової діяльності, виробити у здобувачів освіти уміння працювати зі страховими договорами та аналізувати діяльність страхових компаній.

Методи навчання:

1) за джерелом інформації і сприйняття навчальної інформації: словесні (лекція, семінари, бесіда, розповідь); наочні – (ілюстрація, презентація), практичні (збір інформації, її обробка).

2) за логікою передачі і сприйняття навчального матеріалу: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;

3) за ступенем самостійного мислення при засвоєнні знань: репродуктивні та продуктивні (частково-пошукові);

4) за ступенем управління навчальним процесом: самостійна робота здобувача вищої освіти з навчальною та науковою літературою, текстами лекцій, підготовка до семінарських і практичних занять, виконання письмових завдань.

Форми навчання: денна і заочна.

Форми організації занять. Навчальний процес реалізується в таких формах: навчальні заняття (лекції, семінарські заняття, консультації), виконання індивідуальних завдань, контрольні заходи, самостійна робота.

У процесі вивчення дисципліни «Страховання» здобувачі опрацьовують лекційний матеріал, самостійно працюють з опорним конспектом, підручниками, посібниками та періодичними виданнями, опрацьовують законодавчі та інструктивно-нормативні матеріали, розглядають презентації, розв'язують задачі та ситуаційні вправи (кейс-стаді), вирішують тестові завдання, дають усні та письмові відповіді на теоретичні запитання, питання щодо страхової термінології, беруть у страхових вікторинах, брейн-рингах та грі «Життєвий капітал» тощо.

Організація поточного та підсумкового контролю знань. На вивчення навчальної дисципліни «Страховання» відводиться 150 годин / 5 кредитів ЄКТС (для здобувачів денної форми навчання, або 90 годин / 3 кредити ЄКТС (для здобувачів денної форма навчання, та заочної форми навчання, групи:.

Метою поточного контролю є перевірка у здобувачів вищої освіти рівня набутих на лекціях, семінарських заняттях та шляхом самостійного опанування програмного матеріалу відповідних знань та умінь. Поточний контроль здійснюється персоналізованим оцінюванням роботи кожного здобувача вищої освіти. Структура поточного контролю враховує особливості денної, заочної форм навчання.

У процесі поточного контролю до системи оцінювання можуть включатися також заохочувальні бали за окремі види самостійної роботи студентів (проходження сертифікованого курсу зі страхування на навчальних онлайн-платформах, участь та виступи на наукових конференціях, семінарах, вебінарах та круглих столах, страхових олімпіадах, підготовка та друк тез доповідей чи наукових статей, участь у Всеукраїнських та Міжнародних конкурсах студентських наукових робіт на страхову тематику.

Максимально можлива оцінка за успішне засвоєння програмного матеріалу дисципліни становить 100 балів.

У поточному контролі знань здобувачів вищої освіти із дисципліни «Страховання» оцінюванню підлягають такі обов'язкові елементи:

- системність і активність роботи на семінарських заняттях (у т.ч. і робота в малих групах);

- виконання модульних завдань.

Оцінка системності й активності роботи на семінарських заняттях передбачає контроль:

- рівня знань, умінь і навичок, продемонстрованих здобувачами вищої освіти в їхніх виступах чи відповідях, представленні результатів виконання завдання на заняттях;

- результатів виконання і захисту індивідуальних робіт чи інших завдань, винесених на конкретне семінарське заняття.

Формою підсумкового контролю знань для денної та заочної форми навчання є *екзамен*.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СТРАХУВАННЯ»

5

Для здобувачів першого (бакалаврського) рівня з терміном навчання 3 роки 10 місяців

Найменування показників	Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність Освітня програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 5	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Обов'язкова	
Модулів - 2	Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»	Рік підготовки	
Змістових модулів - 2		3-й	3-й
Загальна кількість годин - 150		Семестр	
		5-й	5-й
	Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» Освітня програма: «Фінанси, банківська справа та страхування»	Лекції	
		32 год.	4 год.
		Семінарські	
		28 год.	4 год.
		Практичні	
		-	-
		Самостійна робота	
		87 год.	110 год.
		Індивід.-консультац. робота	
		3 год.	2 год.
	Форма семестрового контролю: екзамен		

Для здобувачів першого (бакалаврського) рівня з терміном навчання 1 рік 10 місяців

Найменування показників	Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність Освітня програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 3	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Обов'язкова	
Модулів - 2	Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»	Рік підготовки	
Змістових модулів - 2		1-й	3-й
Загальна кількість годин - 90		Семестр	
		1-й	5-й
	Спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» Освітня програма: «Фінанси, банківська справа та страхування»	Лекції	
		20 год.	4 год.
		Семінарські	
		16 год.	2 год.
		Практичні	
		-	-
		Самостійна робота	
		52 год.	82 год.
		Індивід.-консультац. робота	
		2 год.	2 год.
	Форма семестрового контролю: екзамен		

2.1. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ФОРМУВАННЯ ЯКИХ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

6

Згідно з вимогами освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування», після вивчення навчальної дисципліни «Страховання» у здобувачів сформується компетентності:

інтегральні

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК05. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

ФК3. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність, інтерпретувати та використовувати фінансову та пов'язану з нею інформацію для проведення фінансово-економічних розрахунків.

2.2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмними результатами навчання є:

ПР05. володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування);

ПР06. застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач;

ПР08. застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти;

ПР12. використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності;

ПР16. застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати;

ПР26. збирати, аналізувати та узагальнювати необхідну інформацію, розраховувати економічні та фінансові показники, обґрунтовувати фінансові рішення на основі використання необхідних інструментальних засобів;

ПР28. вміти нести відповідальність за результати професійної діяльності у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

2.3. ПЕРЕКВІЗИТИ ТА ПОСТРЕКВІЗИТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.

Передумовами для вивчення дисципліни «Страховання» є вивчення таких дисциплін, як: «Економічна теорія», «Гроші і кредит», «Фінанси», «Менеджмент», «Податкова система», «Фінансовий ринок».

На основі дисципліни «Страховання» будуть базуватися наступні дисципліни: «Фінанси підприємств», «Інвестування», «Фінансова діагностика», «Основи фінансових розслідувань».

2.4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Для здобувачів першого (бакалаврського) рівня з терміном навчання 3 роки 10 місяців

Денна форма навчання

Змістовні модулі	Кількість годин					
	Лекції	Семінарські	Практичні	Інд.- конс. робота	СРС	Всього
Модуль 1 – 2 залікових кредити (60 год.)						
Змістовий модуль 1. Основи функціонування інституту страхування та страхового ринку (Теми 1 – 6)						
Тема 1. Сутність, принципи та роль страхування	4	2	-	-	5	11
Тема 2. Класифікація страхування	2	2	-	-	5	9
Тема 3. Страхові ризики і їх оцінка	2	2	-	-	5	9
Тема 4. Страховий ринок	2	2	-	-	5	9
Тема 5. Страхова організація	2	2	-	1	6	11
Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності	2	2	-	-	7	11
Всього по модулю 1	14	12	-	1	33	60
Модуль 2 – 3 залікових кредити (90 год.)						
Змістовий модуль 2. Страхова, фінансова та перестрахова діяльність страхової компанії (Теми 7 – 12)						
Тема 7. Особове страхування	4	4	-	2	10	20
Тема 8. Страхування майна	4	4	-	-	9	17
Тема 9. Страхування відповідальності громадян	4	2	-	-	9	15
Тема 10. Перестраховання і співстрахування	2	2	-	-	9	13
Тема 11. Доходи, витрати і прибуток страховика	2	2	-	-	9	13
Тема 12. Фінансова надійність страховика	2	2	-	-	8	12
Всього по модулю 2	18	16	-	2	54	90
Форма контролю – модульна контрольна робота						
Форма підсумкового контролю – екзамен						
Разом годин з курсу	32	28	-	3	87	150

Змістовні модулі	Кількість годин					
	Лекції	Семінарські	Практичні	Інд.- конс. робота	СРС	Всього
Модуль 1 – 1 заліковий кредит (30 год.)						
Змістовий модуль 1. Основи функціонування інституту страхування та страхового ринку (Теми 1 – 6)						
Тема 1. Сутність, принципи та роль страхування	2	2	-	-	2	6
Тема 2. Класифікація страхування	-	-	-	-	2	2
Тема 3. Страхові ризики і їх оцінка	2	2	-	-	2	6
Тема 4. Страховий ринок	2	2	-	-	2	6
Тема 5. Страхова організація	2	-	-	1	3	6
Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності	-	2	-	-	2	4
Всього по модулю 1	8	8	-	1	13	30
Модуль 2 – 2 залікових кредити (60 год.)						
Змістовий модуль 2. Страхова, фінансова та перестрахова діяльність страхової компанії (Теми 7 – 12)						
Тема 7. Особове страхування	2	2	-	1	5	10
Тема 8. Страхування майна	2	2	-	-	6	12
Тема 9. Страхування відповідальності громадян	2	2	-	-	6	10
Тема 10. Перестраховання і співстраховання	2	-	-	-	6	8
Тема 11. Доходи, витрати і прибуток страховика	2	2	-	-	6	10
Тема 12. Фінансова надійність страховика	2	-	-	-	8	10
Всього по модулю 2	12	8	-	1	39	60
<i>Форма контролю – модульна контрольна робота</i>						
<i>Форма підсумкового контролю – екзамен</i>						
Разом годин з курсу	20	16	-	2	52	90

Для здобувачів першого (бакалаврського) рівня з терміном навчання 3 роки 10 місяців 9
Заочна форма навчання

Змістовні модулі	Кількість годин					
	Лекції	Семінарські	Практичні	Інд.- конс. робота	СРС	Всього
Модуль 1 – 2 залікових кредити (60 год.)						
Змістовий модуль 1. Основи функціонування інституту страхування та страхового ринку (Теми 1 – 6)						
Тема 1. Сутність, принципи та роль страхування	2				10	12
Тема 2. Класифікація страхування					11	11
Тема 3. Страхові ризики і їх оцінка					11	11
Тема 4. Страховий ринок		2			11	13
Тема 5. Страхова організація				1	11	12
Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності					11	11
Всього по модулю 1	2	2		1	65	70
Модуль 2 – 3 залікових кредити (90 год.)						
Змістовий модуль 2. Страхова, фінансова та перестрахова діяльність страхової компанії (Теми 7 – 12)						
Тема 7. Особове страхування	2			1	10	13
Тема 8. Страхування майна					12	12
Тема 9. Страхування відповідальності громадян		2			12	14
Тема 10. Перестраховання і співстраховання					12	12
Тема 11. Доходи, витрати і прибуток страховика					12	12
Тема 12. Фінансова надійність страховика	2				11	13
Всього по модулю 2	4	2	-	1	73	80
Форма контролю – модульна контрольна робота						
Форма підсумкового контролю – екзамен						
Разом годин з курсу	6	4	-	2	138	150

Змістовні модулі	Кількість годин					
	Лекції	Семінарські	Практичні	Інд.- конс. робота	СРС	Всього
Модуль 1 – 1 заліковий кредит (30 год.)						
Змістовий модуль 1. Основи функціонування інституту страхування та страхового ринку (Теми 1 – 6)						
Тема 1. Сутність, принципи та роль страхування	2		-	-	4	6
Тема 2. Класифікація страхування			-	-	4	4
Тема 3. Страхові ризики і їх оцінка			-	-	4	4
Тема 4. Страховий ринок		1	-	-	5	6
Тема 5. Страхова організація			-	1	5	6
Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності			-	-	4	4
Всього по модулю 1	2	1	-	1	26	30
Модуль 2 – 2 залікових кредити (60 год.)						
Змістовий модуль 2. Страхова, фінансова та перестрахова діяльність страхової компанії (Теми 7 – 12)						
Тема 7. Особове страхування	2	-	-	1	8	11
Тема 8. Страхування майна	-	-	-	-	11	11
Тема 9. Страхування відповідальності громадян	-	1	-	-	10	11
Тема 10. Перестраховування і співстраховування	-	-	-	-	9	9
Тема 11. Доходи, витрати і прибуток страховика	-	-	-	-	9	9
Тема 12. Фінансова надійність страховика	-	-	-	-	9	9
Всього по модулю 2	2	1	-	1	56	60
<i>Форма контролю – модульна контрольна робота</i>						
<i>Форма підсумкового контролю – екзамен</i>						
Разом годин з курсу	4	2	-	2	82	90

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ЗМІСТОВНИМИ МОДУЛЯМИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНСТИТУТУ СТРАХУВАННЯ ТА СТРАХОВОГО РИНКУ

Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування

План лекційного заняття

1. Необхідність страхового захисту від ризикових обставин.
2. Історія виникнення і розвитку страхування.
3. Місце страхування в системі економічних категорій та його функції.
4. Принципи страхування.
5. Основні терміни та поняття страхування.

План семінарського заняття

1. Історія виникнення та розвитку страхування
2. Страхування як специфічна сфера економічної діяльності та його об'єктивна необхідність.
3. Функції та принципи страхування.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Історія виникнення та розвитку страхування.
2. Страхова діяльність як вид підприємницької діяльності.
3. Термінологія, що застосовується у страхуванні:
4. Поняття і терміни, що виражають найбільш загальні умови страхування: страховик і страхувальник; вигодонабувач; об'єкти страхування; страхове поле; страховий портфель; договір страхування; страховий поліс; страхова відповідальність; перестраховування; страховий агент; страховий брокер; актуарій.
5. Поняття і терміни, пов'язані з формуванням страхового фонду: страхова премія; страховий тариф; страхова оцінка об'єкта страхування; системи страхового забезпечення; страхова сума; строк страхування; валюта страхування.
6. Поняття і терміни, пов'язані з витратою коштів страхового фонду: страховий ризик; страховий випадок; страхове відшкодування; рівень виплат; франшиза.
7. Сфери застосування страхування.
8. Поняття страхової монополії.

Питання для самоконтролю:

1. Необхідність страхового захисту від ризикових обставин.
2. Історія виникнення і розвитку страхування.
3. Місце страхування в системі економічних категорій та його функції.
4. Принципи страхування.
5. Основні терміни та поняття страхування.

Рекомендована література:

- Основна [1-18, 20].
Допоміжна [28-32, 35, 38, 42].
Міжнародні видання [51, 54-56].
Інформаційні ресурси Інтернет [57-65].

Тема 2. Класифікація страхування

План лекційного заняття

1. Призначення та основні критерії класифікації у страхуванні.
2. Класифікація за формами проведення.
3. Розвиток добровільного та обов'язкового страхування в Україні.
4. Класи страхування.

План семінарського заняття

1. Поняття класифікації та її призначення.
2. Класифікація за об'єктами страхування та видом небезпеки.
3. Класифікація за формами проведення.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Класифікації страхування в різних країнах світу.
2. Такафул страхування.

Питання для самоконтролю:

1. Призначення та основні критерії класифікації у страхуванні.
2. Класифікація за формами проведення.
3. Розвиток добровільного та обов'язкового страхування в Україні.
4. Класи страхування.

Рекомендована література:

- Основна [1-18, 20].
Допоміжна [24].
Інформаційні ресурси Інтернет [57-65].

Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка

План лекційного заняття

1. Поняття ризику та його основні характеристики.
2. Види ризиків та їх оцінка.
3. Управління ризиком.
4. Тарифна ставка: структура та методи розрахунку.

План семінарського заняття

1. Визначення страхового ризику та його ознаки.
2. Класифікація ризиків.
3. Оцінка ризику та визначення доцільності його страхування.
4. Управління ризиком у страхуванні.
5. Структура страхового тарифу.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Поняття морального ризику.
2. Ризик менеджмент у страхуванні.
3. Страховий андеррайтинг.

Питання для самоконтролю:

1. Поняття ризику та його основні характеристики.
2. Види ризиків та їх оцінка.
3. Управління ризиком.
4. Тарифна ставка: структура та методи розрахунку.

Рекомендована література:

- Основна [1-18, 20].
 Допоміжна [23,30,31,36,43].
 Інформаційні ресурси Інтернет [57-65].

Тема 4. Страховий ринок

План лекційного заняття

1. Страховий ринок та його структура.
2. Роль посередників на страховому ринку.
3. Стан та перспективи розвитку страхового ринку України.
4. Маркетинг у страхуванні.
5. Договори страхування.

План семінарського заняття

1. Поняття страхового ринку, умови його формування та розвитку.
2. Учасники страхового ринку та взаємовідносини між ними.
3. Посередники на страховому ринку: страхові агенти та брокери.
4. Характеристика основних етапів розвитку страхового ринку України.
5. Страхові договори. Підготовка, укладання, супроводження.
6. Розгляд ситуаційної вправи (кейс-стаді) «Оранта захистить і збереже».

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Види страхових полісів.
2. Вплив законів попиту та пропозиції, вартості, конкуренції на формування страхового ринку.
3. Асортимент страхового ринку.
4. Реклама у страхуванні.
5. Проблеми та перспективи розвитку страхового ринку в Україні.
6. Характеристика окремих національних страхових ринків.

Питання для самоконтролю:

1. Страховий ринок та його структура.
2. Роль посередників на страховому ринку.
3. Стан та перспективи розвитку страхового ринку України.

4. Маркетинг у страхуванні.
5. Договори страхування.

Рекомендована література:

Основна [1-22].
 Допоміжна [24,25,29-33,36,38,39,45].
 Міжнародні видання [46,48,49,51-56].
 Інформаційні ресурси Інтернет [57-65].

Тема 5. Страхова організація

План лекційного заняття

1. Організаційні форми страховиків.
2. Структура страхових компаній.
3. Товариства взаємного страхування.
4. Об'єднання страховиків та їх функції.

План семінарського заняття

1. Поняття страхової системи як частини сфери послуг.
2. Порядок створення, функціонування та ліквідації страхових компаній.
3. Інфраструктура страховика та її характеристика.
4. Особливості роботи товариств взаємного страхування.
5. Умови створення та функціонування вітчизняних страхових об'єднань.
6. Розгляд ситуаційної вправи (кейс-стаді) «Як визначити зірку».

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Інформаційне забезпечення страхової діяльності.
2. Міжнародні страхові організації.
3. Досвід функціонування англійської страхової компанії «Ллойд».
4. Основні принципи організації роботи акціонерних страхових товариств.

План індивідуально-консультаційної роботи:

1. Практика застосування законодавчо-нормативних актів, що регулюють діяльність страховиків на ринку.
2. Проблемні аспекти здійснення фінансового моніторингу страховими компаніями.
3. Саморегульвні організації страховиків України та світу.

Питання для самоконтролю:

1. Організаційні форми страховиків.
2. Структура страхових компаній.
3. Товариства взаємного страхування.
4. Об'єднання страховиків та їх функції.

Рекомендована література:

Основна [1-18, 20].
 Допоміжна [41].
 Міжнародні видання [50].
 Інформаційні ресурси Інтернет [57-65].

Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності

План лекційного заняття

1. Необхідність державного регулювання страхової діяльності.
2. Органи нагляду за страховою діяльністю та їх функції.
3. Ліцензування страховиків та контроль за їх діяльністю.

План семінарського заняття

1. Необхідність та методи державного регулювання страхової діяльності.
2. Орган нагляду за страховою діяльністю. Його функції, права та обов'язки.
3. Порядок ліцензування страхової діяльності.
4. Санкції до страхових компаній за результатами перевірок.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Вдосконалення державного нагляду за страховою діяльністю в Україні.
2. Державне регулювання страхової діяльності в зарубіжних країнах.

Питання для самоконтролю:

1. Необхідність державного регулювання страхової діяльності.
2. Органи нагляду за страховою діяльністю та їх функції.
3. Ліцензування страховиків та контроль за їх діяльністю.

Рекомендована література:

- Основна [1-22].
Допоміжна [26,29-31,34].
Інформаційні ресурси Інтернет [57-65].

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2 СТРАХОВА, ФІНАНСОВА ТА ПЕРЕСТРАХОВА ДІЯЛЬНІСТЬ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

Тема 7. Особове страхування

План лекційного заняття

1. Класифікація особового страхування.
2. Страхування життя.

План лекційного заняття

1. Страхування від нещасних випадків.
2. Окремі види обов'язкового особового страхування.
3. Медичне страхування.

План семінарського заняття

1. Значення особового страхування та його роль у забезпеченні соціального захисту громадян.
2. Стан і розвиток особового страхування в Україні.
3. Страхування життя та його основні види.
4. Змішане страхування життя.
5. Страхування від нещасних випадків.
6. Медичне страхування: необхідність та умови впровадження системи медичного страхування; джерела формування страхових фондів; види договорів з медичного страхування.
7. Проведення гри-симулятора «Життєвий капітал».

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Нові страхові продукти вітчизняних страхових компаній.
2. Зарубіжний досвід страхування життя; страхування витрат подорожуючого.
3. Концепції обов'язкового медичного страхування в Україні.
4. Особливості медичного страхування в зарубіжних країнах.

План індивідуально-консультаційної роботи:

1. Страховий продукт накопичувального особового страхування на вітчизняному (зарубіжному) ринку.
2. Страховий продукт ризикового особового страхування на вітчизняному (зарубіжному) ринку.

Питання для самоконтролю:

1. Класифікація особового страхування.

2. Страхування життя.
3. Страхування від нещасних випадків.
4. Окремі види обов'язкового особового страхування.
5. Медичне страхування.

Рекомендована література:

- Основна [1-18, 20].
 Допоміжна [30,31,36,43,44].
 Міжнародні видання [47].
 Інформаційні ресурси Інтернет [57-65].

**Тема 8. Страхування майна
 План лекційного заняття**

1. Значення та види майнового страхування.
2. Страхування майна юридичних осіб.
3. Страхування технічних ризиків.
4. Страхування майна сільськогосподарських підприємств.

План лекційного заняття

1. Страхування транспортних засобів і вантажів.
2. Страхування майна громадян.
3. Страхування фінансових ризиків.

План семінарського заняття

1. Значення майнового страхування, його стан і розвиток в Україні.
2. Страхування майна юридичних осіб: суб'єкти і об'єкти страхування; страхові події; порядок укладання договорів; пільги підприємствам, що страхують своє майно.
3. Страхування технічних ризиків.
4. Особливості страхування майна сільськогосподарських підприємств.
5. Страхування вантажів і засобів транспорту.
6. Страхування майна, що належить громадянам.
7. Страхування фінансових ризиків: кредитів; непрямих ризиків; біржових ризиків.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Нові страхові продукти вітчизняних страхових компаній.
2. Зарубіжний досвід страхування: засобів транспорту; готелів; вантажів; домашнього майна громадян; інтелектуальної власності тощо.
3. Страхування експортно-імпортних вантажів, що перевозяться за угодами, укладеними на умовах «Інкотермс».

Питання для самоконтролю:

1. Значення та види майнового страхування.
2. Страхування майна юридичних осіб.
3. Страхування технічних ризиків.
4. Страхування майна сільськогосподарських підприємств.
5. Страхування транспортних засобів і вантажів.
6. Страхування майна громадян.
7. Страхування фінансових ризиків.

Рекомендована література:

- Основна [1-18, 20].
 Допоміжна [27,30,31,36,43].
 Інформаційні ресурси Інтернет [57-65].

Тема 9. Страхування відповідальності

План лекційного заняття

1. Поняття страхування відповідальності та його види.
2. Страхування цивільної відповідальності власників автотранспорт-них засобів.

План лекційного заняття

1. Страхування відповідальності працедавців.
2. Страхування відповідальності виробника за якість продукції.
3. Страхування професійної відповідальності.
4. Страхування відповідальності за забруднення довкілля.

План семінарського заняття

1. Необхідність та особливості страхування відповідальності. Види страхування відповідальності.
2. Об'єкти страхування. Контингент страховиків та страхувальників.
3. Страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів.
4. Страхування професійної відповідальності.
5. Страхування відповідальності працедавців.
6. Страхування відповідальності виробника за якість продукції.
7. Екологічне страхування.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Розвиток страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів в Україні.
2. Приклади вітчизняної та зарубіжної практики страхування відповідальності.
3. Міжнародна система "Зелена картка".

Питання для самоконтролю:

1. Поняття страхування відповідальності та його види.
2. Страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів.
3. Страхування відповідальності працедавців.
4. Страхування відповідальності виробника за якість продукції.
5. Страхування професійної відповідальності.
6. Страхування відповідальності за забруднення довкілля.

Рекомендована література:

- Основна [1-22].
 Допоміжна [30,31,36,43].
 Інформаційні ресурси Інтернет [57-65].

Тема 10. Перестраховання і співстраховання

План лекційного заняття

1. Сутність і теоретичні основи перестраховання.
2. Перспективи розвитку перестраховання в Україні.
3. Методи перестраховання.
4. Форми проведення перестраховальних операцій.
5. Співстраховання і механізм його застосування.

План семінарського заняття

1. Економічна сутність та необхідність перестраховання. Функції перестраховання.
2. Вид перестраховання: факультативне, облігаторне, факультативно-облігаторне. Їх переваги та недоліки.
3. Форми проведення операцій перестраховання: пропорційні та непропорційні.
4. Особливості укладання та дії договорів співстраховання.
5. Перспективи розвитку перестраховання в Україні.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Приклади зарубіжної практики перестраховування.
2. Роль перестрахових брокерів у процесі перестраховування.
3. Сучасний стан і перспективи розвитку перестраховування в Україні.

Питання для самоконтролю:

1. Сутність і теоретичні основи перестраховування.
2. Перспективи розвитку перестраховування в Україні.
3. Методи перестраховування.
4. Форми проведення перестраховальних операцій.
5. Співстраховування і механізм його застосування.

Рекомендована література:

- Основна [1-18, 20].
 Допоміжна [33,36,40].
 Інформаційні ресурси Інтернет [57-65].

Тема 11. Доходи, витрати і прибуток страховика

План лекційного заняття

1. Склад та економічний зміст доходів і витрат страховика.
2. Визначення прибутку страховика.
3. Оподаткування страхових компаній.
4. Звітність страховиків. Публікація страховиками річних звітів.

План семінарського заняття

1. Доходи страховика та їх склад.
2. Витрати та їх структура.
3. Показники прибутку та рентабельності при проведенні страхових операцій.
4. Оподаткування страхових компаній.
5. Звітність страховиків. Публікація страховиками річних балансів.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Приклади оподаткування страхової діяльності в зарубіжних країнах.

Питання для самоконтролю:

1. Склад та економічний зміст доходів і витрат страховика.
2. Визначення прибутку страховика.
3. Оподаткування страхових компаній.
4. Звітність страховиків. Публікація страховиками річних звітів.

Рекомендована література:

- Основна [1-18, 20].
 Допоміжна [40,41,43].
 Інформаційні ресурси Інтернет [57-65].

Тема 12. Фінансова надійність страхової компанії

План лекційного заняття

1. Поняття фінансової надійності страховика та її значення.
2. Платоспроможність страховика, умови її забезпечення, оцінка.
3. Інвестиційна стратегія страхових компаній.
4. Превентивна діяльність страховиків.

План семінарського заняття

1. Платоспроможність страховиків.
2. Особливості утворення та розподілу страхових резервів.
3. Інвестиційна діяльність страхових компаній.

- 4.Превентивна діяльність страховика.
5. Розгляд ситуаційної вправи (кейс-стаді) «Солодкі облигації».

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

- 1.Досвід превентивних заходів окремих вітчизняних та зарубіжних страхових компаній.
- 2.Вплив внутрішніх та зовнішніх факторів на фінансовий стан страхової компанії.
- 3.Рейтинг фінансової сталості окремих страхових компаній.

Питання для самоконтролю:

- 1.Поняття фінансової надійності страховика та її значення.
- 2.Платоспроможність страховика, умови її забезпечення, оцінка.
- 3.Інвестиційна стратегія страхових компаній.
- 4.Превентивна діяльність страховиків.

Рекомендована література:

- Основна [1-18, 20].
Допоміжна [33,36,40].
Інформаційні ресурси Інтернет [57-65].

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Загальний розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання за навчальну дисципліну «Інвестування» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня з терміном навчання 3 роки 10 місяців представлено в таблиці 4.1 (денна форма навчання) та таблиці 4.2 (заочна форма навчання); для здобувачів першого (бакалаврського) рівня з терміном навчання 1 рік 10 місяців представлено в таблиці 4.3 (денна форма навчання) та таблиці 4.4 (заочна форма навчання).

Таблиця 4.1

Розподіл балів з навчальної дисципліни «Страхування» ля здобувачів першого (бакалаврського) рівня з терміном навчання 3 роки 10 місяців Денна форма навчання

Модулі	Модуль 1 - (23 балів)						Контрольний захід – 5 балів	Екзамен - 50 балів Загальна оцінка з курсу = 50 балів + 50 балів (Екзамен)
Загальна кількість балів за модулем №1								
Теми	Т.1	Т.2	Т.3	Т.4	Т.5	Т.6		
Відповідь на семінарських заняттях	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5		
Відповідь на практичному занятті	-	-	-	-	-	-		
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час аудиторних занять та проміжних контрольних заходів							
Модулі	Модуль 2 - (27 балів)							
Загальна кількість балів за модулем №2								
Теми	Т.7	Т.8	Т.9	Т.10	Т.11	Т.12		
Відповідь на семінарських заняттях	(2*2,5) 5	(2*2,5) 5	2,5	2,5	2,5	2,5		
Відповідь на практичному занятті	-	-	-	-	-	-		
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час аудиторних занять та проміжних контрольних заходів							
Індивідуальна робота	5							

**Розподіл балів з навчальної дисципліни «Страхування»
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня з терміном навчання 1 рік 10 місяців
Денна форма навчання**

Модулі	Модуль 1 - (23 балів)						Контрольний захід – 5 балів	Екзамен - 50 балів	Загальна оцінка з курсу = 50 балів + 50 балів (Екзамен)
Загальна кількість балів за модулем №1									
Теми	Т.1	Т.2	Т.3	Т. 4	Т. 5	Т. 6			
Відповідь на семінарських заняттях	4,5	-	4,5	4,5	-	4,5			
Відповідь на практичному занятті	-	-	-	-	-	-			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час аудиторних занять та проміжних контрольних заходів								
Модулі	Модуль 2 - (27 балів)								
Загальна кількість балів за модулем №2									
Теми	Т.7	Т.8	Т.9	Т.10	Т.11	Т.12			
Відповідь на семінарських заняттях	4,5	4,5	4,5	-	4,5	-			
Відповідь на практичному занятті	-	-	-	-	-	-			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час аудиторних занять та проміжних контрольних заходів								
Індивідуальна робота	4								

**Розподіл балів з навчальної дисципліни «Страхування»
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня з терміном навчання 1 рік 10 місяців
Заочна форма навчання**

Модулі	Модуль 1 - (10 балів)						Контрольний захід – 5 балів	Екзамен - 50 балів	Загальна оцінка з курсу = 50 балів + 50 балів (Екзамен)
Загальна кількість балів за модулем №1									
Теми	Т.1	Т.2	Т.3	Т. 4	Т. 5	Т. 6			
Відповідь на семінарських заняттях	10-	-	-	-	-	-			
Відповідь на практичному занятті	-	-	-	-	-	-			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час аудиторних занять та проміжних контрольних заходів								
Модулі	Модуль 2 - (40 балів)								
Загальна кількість балів за модулем №2									
Теми	Т.7	Т.8	Т.9	Т.10	Т.11	Т.12			
Відповідь на семінарських заняттях	10	-	-	-	-	-			
Відповідь на практичному занятті	-	-	-	-	-	-			
Самостійна робота	Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час аудиторних занять та проміжних контрольних заходів								
Індивідуальна робота	25								

**Шкала оцінювання роботи здобувачів вищої освіти
на семінарських (практичних) заняттях для денної (заочної) форми навчання**

Кількість балів (д.ф/д.ф) з/ф	Критерії оцінювання
2,5 / 4,5 (10)	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом з теми, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
2 / 3-4 (7-9)	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом з теми, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
1 / 1-2 (1-6)	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який не володіє навчальним матеріалом з теми на достатньому рівні, однак фрагментарно (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
0	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань або володіє навчальним матеріалом лише на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.

Критерії оцінювання контрольної роботи

Формою проміжного поточного контролю є контрольна робота, яка проводиться у письмовій формі та оцінюється від 0 до 5 балів.

Таблиця 4.3

Розподіл балів за різні види завдань в межах контрольної роботи

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання
Теоретичні питання	3 (5)
Тестові питання	1 (10)
Страхова термінологія	1(10)
Всього	5 (25)

Таблиця 4.4

Критерії оцінювання відповіді на теоретичне питання

Критерії оцінювання	Кількість балів
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який у повному обсязі дав відповіді на всі теоретичні питання. При цьому використовував актуальну наукову термінологію, належним чином обґрунтовував свої думки та зробив узагальнені підсумки.	3 (5)
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який в основному розкрив зміст теоретичних питань. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачало достатньої аргументації, допускалися при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.	2-2,5
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав фрагментарні відповіді на теоретичні питання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), у відповідях присутні неточності та помилки або відповідь дана лише на окремі питання.	1-1,5
Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який дав неправильну	0

Відповідь на всі теоретичні питання, допустив істотні помилки, оперував неактуальною застарілою інформацією або відповіді на питання відсутні взагалі.	21
--	----

Таблиця 4.5

Критерії оцінювання тестового блоку

Критерії оцінювання	Кількість балів
Відповідь вірна	1 (10)
Є неточності у відповіді	0,5 (5)
Відповідь невірна	0

Критерії оцінювання страхової термінології

Критерії оцінювання	Кількість балів
Відповідь вірна	1 (10)
Є неточності у відповіді	0,5 (5)
Відповідь невірна	0

Критерії оцінювання індивідуальної роботи.

Індивідуальна робота проводиться у формі підготовки презентацій результатів наукових досліджень з обраної тематики.

Таблиця 4.6

Критерії оцінювання індивідуальної роботи для денної (заочної) форми навчання

Кількість балів (д.ф/д.ф) з/ф	Критерії оцінювання
5 / 4 (25)	У повному обсязі тематику розкрито. При цьому використано актуальну наукову термінологію, належним чином обґрунтовано думки та зроблено узагальнені підсумки.
3-4 / 2-3 (15-24)	В основному розкрито зміст питань. Проте, при висвітленні деяких питань не вистачало достатньої аргументації, допускалися при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
2 / 1 (7-14)	Фрагментарне висвітлення питання (без аргументації й обґрунтування, підсумків), присутні неточності та помилки.
1 / 0,5 (1-6)	Неправильна відповідь, допущено істотні помилки, оперування неактуальною інформацією.
0	Роботу не виконано.

Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю (від 0 до 50 балів) та екзамену (від 0 до 50 балів).

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є отримання не менше 25 балів за поточний контроль та 25 балів за підсумковий контроль у формі екзамену. Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в національну шкалу та шкалу за системою ЄКТС здійснюється у такому порядку (табл. 4.7):

**Таблиця відповідності результатів контролю знань
за різними шкалами і критеріями оцінювання**

Таблиця 4.7

Сума балів за 100-бальною шкалою	ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					Екзамен/ Диференційований залік	Залік
90-100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
80-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
70-79	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
60-69	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
50-59	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Результати складання екзамену оцінюються за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), і вносяться у відомість обліку успішності здобувача вищої освіти, залікову книжку, індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти (крім «незадовільно» і «не зараховано»).

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

5. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни «Страховання» є:

- екзамен;
- стандартизовані тести;
- командні тренінги (проекти), кейс-стаді та ділові ігри;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- презентації та виступи на наукових заходах;
- комп'ютерне тестування на платформі MOODLE ДПУ;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

6. ФОРМИ ТА ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПОТОЧНОГО Й ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛІВ

Поточний контроль проводиться у формі семінарських занять, індивідуально-консультаційної роботи, контрольної роботи.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Актuarні розрахунки в страхуванні
2. Аналіз фінансового стану страховика
3. Види майнового страхування
4. Державне регулювання страхової діяльності
5. Добровільне страхування від нещасних випадків
6. Доходи і витрати страховика
7. Доходи страховика від інвестиційної та фінансової діяльності
8. Економічна природа страхування
9. Зарубіжний досвід розвитку інституту страхування
10. Зміст і порядок укладання страхового договору
11. Інвестиційна діяльність страхових компаній в Україні та в країнах ЄС
12. Історія розвитку інституту страхування в Україні та світі
13. Класи страхування
14. Ліцензування страхової діяльності
15. Необхідність та функції медичного страхування
16. Обов'язкове страхування від нещасних випадків в Україні
17. Особливості автотранспортного страхування
18. Особливості змішаного страхування життя
19. Особливості оподаткування страхової діяльності
20. Оцінка платоспроможності страхової організації
21. Перестраховання: сутність, форми, методи
22. Показники оцінки фінансового стану страховика
23. Поняття і класифікація страхових резервів
24. Прибуток страховика, його формування та розподіл
25. Резерви зі страхування життя: сутність, склад, методи розрахунки
26. Розвиток ринку страхування життя.
27. Роль страхових брокерів на страховому ринку.

28. Страхова екосистема
29. Страхова компанія як суб'єкт підприємницької діяльності
31. Страховий андеррайтинг
32. Страховий ринок України: стан та тенденції розвитку
33. Страхові резерви, їх склад та порядок формування
34. Страхові резерви: види та особливості розміщення
35. Страхові та нестрахові посередники на страховому ринку.
36. Страхування вантажів та транспортних засобів
37. Страхування Зелена картка
38. Страхування фінансових ризиків
39. Страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних
40. Структура страхового ринку України
41. Сутність іпотечного страхування
42. Сутність обов'язкового медичного страхування
43. Сутність прибутку страховика, його складові
44. Сутність страхування від нещасних випадків
45. Сутність страхування кредитних ризиків.
46. Сутність страхування професійної відповідальності
47. Сутність та види страхування відповідальності
48. Сутність та види страхування життя
49. Співстрахування
50. Структура страхового тарифу
51. Страховий портфель
52. Сутність та функції перестрахування
52. Фінанси страховика та особливості їх організації
53. Сучасний стан розвитку ринку страхування життя
54. Такафул страхування
55. Управління капіталом страхової організації
56. Фінансова діяльність страховика
57. Фінансова надійність страховика, чинники, що її забезпечують
58. Фінансовий потенціал Т.А. л та фінансові ресурси страховика
59. Форми та види особового страхування
60. Форми та види страхування відповідальності
61. Форми та види страхування майна
62. Формування прибутку страхової організації

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Вовчак О.Д. Страхова справа: підручник. – К.: Знання, 2011. – 391 с.
2. Русул Л.В., Федішин М.П., Лаврук Н.А.; Страхування: від теорії до практики: навч. посіб. / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, Ф-т фінансів, підприємництва та обліку. - Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2018. – 286 с.
3. Русул Л.В., М.П. Федішин, Н.А. Лаврук. Страхування: від теорії до практики: навч. посіб. / Л.В. Русул, М.П. Федішин, Н.А. Лаврук. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2018. – 288 с.
4. Рябенко Г.М., Зінгаєва Н.Є. Страхування: курс лекцій. – Миколаїв: МНАУ, 2017. – 77 с.
5. Говорушко Т.А., Стецюк В.М.; Страхування: навч. посіб. за ред. Т.А. Говорушко. – К.: – Львів: «Магнолія 2006», 2014. – 328 с.
6. Ротова Т.А. Страхування: навч. посіб.– Київ: КНТЕУ, 2006. – 400 с.
7. Журавльова Т.О., Дем'янчук М.А. Страхування: навч. посіб.. – Одеса: Освіта України, 2017. – 319 с.
8. Журавка О. С., Бухтіарова А. Г., Пахненко О. М. Страхування: навчальний посібник. – Суми: Сумський державний університет, 2020. – 350 с.
9. Плиса В.Й. – К.: Каравела Страхування: підручник, 2-ге вид, виправлене й доповнене. / В.Й. Плиса. – К.: Каравела, 2019. – 512 с.
10. Терещенко Т.Є., Заволока Л.О., Пономарьова О.Б. Страхування: теорія та практика: Навчально-методичний посібник / Страхування (у схемах, таблицях, коментарях): навч. посіб. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2020. 221 с.
11. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Закон України: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1961-15#Text>
12. Про страхування: Закон України: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text>
13. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text>
14. Цивільний кодекс України: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

Допоміжна:

15. Державне і приватне страхування. Теорія і практика: навч. посіб. / О.І. Білик, М.К. Хім; Нац. ун-т «Львів. політехніка». – Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2019. – 231 с.
16. Єдинак Т., Гориславець П., Зелениця І., Тринчук В. Міжнародний досвід функціонування інституту фінансового омбудсмена. Страхова справа. 2018. 2(70). С. 28-35.
17. Зелениця І., Тринчук В., Плонка М. Державний страховий нагляд країн ЄС: досвід для України. Фінансово-кредитні системи в умовах зміни ділових циклів: Міжн. наук.-практ. Інтернет-конф. (Київ, 15 травня 2019 р.): тези доп. / відп. ред. Н. Шульга – К: КНТЕУ, С.59-64.
18. Клапків Ю. Ринок страхових послуг: концептуальні засади, технічні інновації та перспективи розвитку. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. 568 с.
19. Міжнародне страхування: навч. посіб. / Попова Л.В., Марич М.Г., Федішин М.П. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. – 184 с.
20. Правове регулювання діяльності у сфері страхування та перестраховування: проблеми теорії та практики: монографія / Н. Б. Пацурія, І. М. Войцеховська, А. С. Головачова. – К.: Видавництво Ліра-К, 2017. – 256 с.
21. Ризик – менеджмент у страхуванні: навч. посіб. / Л.В. Русул – Чернівці, ЧНУ ім. Свірський В., Клапків Л., Клапків Ю. Фінансові ризики в діяльності страхових компаній: теоретичні засади, сучасні реалії та прагматизм управління: монографія. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г., 2020. 171 с.

22. Страховий менеджмент: навч. посіб. / В. І. Аранчій, О. М. Остапенко, Т. М. Остапенко. – Полтава: ПДАА, 2018. – 252 с.
23. Страхування: дивовижний світ страхування: навч. посіб. / О.В. Шибаніна, Г.М. Рябенко; Миколаїв. нац. аграр. ун-т. – Миколаїв: МНАУ, 2019. – 225 с.
24. Страхування: практикум / уклад.: А.Є. Брязкало, О.М. Гладчук, С.С. Кучерівська; Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича: Рута, 2020. – 151 с.
25. Форми інтеграції банківського і страхового капіталу: монографія / В. Кучеренко, Р. Данкевич, В. Тринчук. – Львів: Видавництво «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2018. – 284 с.

Міжнародні видання:

26. Dylematy teorii i praktyki ubezpieczeń / W. Sułkowska, G. Strupczewski. Warszawa: Wydawnictwo Poltext, 2015.
27. Horyslavets, P., Trynchuk, V., Horbova, H., & Zelenitsa, I. (2018). Financial ombudsman and its role in the protection of consumers rights in the insurance market in Poland. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 3(26), 268–280.
28. Jedynak, T., Trynchuk, V., Płonka, M. Retirement behavior strategies: the attitudes of students from Poland and Ukraine towards the old-age risk. *Problems and Perspectives in Management*. 2020. 18(2) 350-365.
29. Kaigorodova, G., Alyakina, D., Pyrkova, G., Mustafina A., Trynchuk, V. Investment activity of insurers and the state economic growth. *Montenegrin Journal of Economics*. 2018. 14(4). 109-123.
30. Khovrak, I., Trynchuk, V., Dankiewicz R., Ostrowska-Dankiewicz, A., Chushak-Holoborodko, A. The role of universities in disseminating the social responsibility practices of insurance companies. *Problems and Perspectives in Management*. 2019. 17(2). 449-461.
31. Płonka, M., Trynchuk, V., Horyslavets P. Experience marketing and its tools in promoting the insurance services. *Innovative Marketing*. 2018. 14(1). 41-48.
32. Trynchuk V. Symbols of Sacred Art in the Corporate Identity of Insurance Companies. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie*. 2017. 9 (969). 81-95.
33. Trynchuk, V. Management of visual communications in insurance companies (on example of using icons in logos). *Problems and Perspectives in Management*. 2017. 15(2), 319-331.

Інформаційні ресурси ІНТЕРНЕТ:

34. European Insurance and Occupational Pensions Authority. URL: https://www.eiopa.europa.eu/about_en
35. Асоціація Страховий Бізнес. URL: <https://insurancebiz.org/>
36. Журнал «Insurance Markets and Companies». URL: https://www.businessperspectives.org/index.php/journals/insurance-markets-and-companies?category_id=30
37. Журнал «Український страховий клуб». URL: <http://insclub.info/journal/>
38. Ліга страхових організацій України. URL: <http://uainsur.com/>
39. Моторне (Транспортне) страхове бюро України. URL: <http://www.mtsbu.ua/ua/>
40. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/>
41. Онлайн-журнал «Forinsurer» про технології в страхуванні. URL: <https://forinsurer.com/>
42. Страхування України – Інтернет-проект. URL: <https://www.ukrstrahovanie.com.ua/>